

Greet Bauweleers

Tuin der lusten

Vita Sackville-West en Sissinghurst

© foto: Jonathan Buckley

Op een lentedag in 1930 ging schrijfster Vita Sackville-West een landgoed bezichtigen in Sissinghurst, Kent. Het domein, dat al lang te koop stond, zag er niet veelbelovend uit. Het bestond voornamelijk uit een stel cottages en bijgebouwen op een enorme, verwilderde lap grond. Ooit had er een zestiende-eeuws paleis gestaan, maar daar was niets meer van over behalve een toren en het poortgebouw. De slotgracht lag vol afval; er was nergens elektriciteit of waterleiding, geen enkel gebouw was bewoonbaar. Maar Vita was op slag verliefd op de 'pittoreske ruïnes' en op de 'tuin van de Schone Slaapster', die smeekte om redding!

Sissinghurst is nu een van de meest populairste tuinen in Engeland: jaarlijks komen ruim 150.000 bezoekers de creatie van Vita Sackville-West en haar man Harold Nicolson bewonderen. Het koppel investeerde jaren werk en een immens bedrag in de tuinaanleg.

Hoewel Vita hiervoor het meeste krediet heeft gekregen, was het een gezamenlijke onderneming. Het concept combineert formeel design met informele en overdadige beplanting. Harold tekende de lay-out van het tuinencomplex en ontwierp de indeling in 'kamers' met muren van buxus en taxus, Vita was verantwoordelijk voor de keuze van de bloemen en planten. Ze legde onder meer een kruidentuin en een rozentuin aan, en de nu beroemde witte tuin.

De familie Nicolson – Vita, haar man Harold en hun twee zonen – leefde in de gerestaureerde cottages; de toren werd ingericht als Vita's schrijfkamer. Hier trok ze zich terug om aan haar poëzie en romans te werken. Daarnaast schreef ze gedurende vijftien jaar een wekelijkse column over tuinieren in de zondagskrant *The Observer*.

Haar ideeën vinden nog steeds veel weerklank in het tuinengekke Engeland. Zo verscheen er onlangs een artikel met de titel *Ten garden ideas to steal from Vita Sackville-West at Sissinghurst Castle* (1). De auteur roemt de aanleg van bloemenperken in één kleur, maar ook de tuinkamers met hun doorkijkjes en in het groen verscholen beelden, de klimrozen en de aparte 'topiaries', de in vorm gesnoeide buxus.

Sissinghurst werd enkele jaren na Vita's dood in 1962 overgedragen aan de National Trust, de organisatie die historische en natuurlijke monumenten beheert. Adam Nicolson, Vita's kleinzoon, woont momenteel met zijn gezin op het domein.

Portret van een huwelijk

Welke associaties, behalve met Sissinghurst, roept de naam Vita Sackville-West nu nog op? Uit een kleine steekproef blijkt dat ze, althans bij Vlaamse lezers, als auteur volkomen vergeten is. Een enkeling verwijst naar Vita als 'een lesbienne die iets had met Virginia Woolf'.

In het Verenigd Koninkrijk is haar levensgeschiedenis bekender dan haar literaire werk, vooral door de postume publicaties van brieven en dagboeken. Het feit dat haar privéleven nu algemeen bekend is, zou Vita waarschijnlijk vreselijk hebben gevonden. Volgens haar biograaf Matthew Dennison (2) was ze een gesloten, schuchtere vrouw die haar intense emoties verborg voor de buitenwereld. Alleen in haar dagboeken en in de autobiografie die tien jaar na haar dood verscheen, sprak ze vrijuit over haar liefde voor vrouwen. Haar grootste liefde was Violet Trefusis, een jeugdviendin met wie ze op latere leeftijd een passionele relatie had. Ze was toen al getrouwd met schrijver en diplomaat Harold Nicolson, die homoseksueel was, maar het huwelijk bleef standhouden en was blijkbaar bijzonder gelukkig. Vita en Harold waren elkaar voortdurend en met wederzijds goedvinden ontrouw. Ze waren bijzonder gehecht aan elkaar en beschouwden de ander als beste kameraad. In *Portret van een huwelijk* (3) beschrijft en commentarieert hun jongste zoon Nigel Nicolson de relatie van zijn ouders. Kern van het boek is Vita's autobiografische manuscript uit 1920. Ze komt daaruit naar voren als een complexe persoonlijkheid: in haar relaties met andere vrouwen was ze dominant en 'mannelijk', een passionele vrouw die een spoor van gebroken harten en vernielde huwelijken achter zich liet. De relatie waardoor ze het meest berucht werd, was die met Virginia Woolf, aan het eind van de jaren twintig. Die relatie was vooral platonisch – ze hebben slechts een of twee keer het bed met elkaar gedeeld – maar emotioneel intens, zoals al Vita's relaties.

Een van Woolfs bekendste boeken, *Orlando*, is door haarzelf omschreven als een portret van Vita. Het is een speels verhaal over een jongeman die vier eeuwen geleden en onderweg ook nog eens van geslacht veranderde. 'De langste en charmantste liefdesbrief in de literatuur', aldus Nigel Nicolson. Het verhaal is niet alleen op Vita's leven, maar ook op haar familiegeschiedenis gebaseerd.

Knole, poëzie en Harold

Vita Sackville-West werd in 1898 geboren als enige dochter van de aristocraat Lionel, lord Sackville, en zijn vrouw Victoria. Haar moeder was een van de kinderen uit een buitenechtelijke relatie van een eerdere Lord Sackville en een Spaanse danseres, zodat haar ouders verwant aan elkaar waren.

Vita's opvoeding was tegelijk conventioneel en bizar: ze had gouvernantes, bezocht een dure privéschool, reisde vaak naar het buitenland... in die tijd heel normaal voor een jongedame uit de hoogste kringen. Maar haar jeugd werd ook getekend door de turbulente relatie van haar ouders en de rechtszaken waar ze in verwickeld raakten. Zo kreeg haar moeder een miljoenerfenis van een 'goede vriend'. De erfenis werd fel betwist maar de rechtszaak die eruit volgde, eindigde in een overwinning voor de familie Sackville-West.

Het voorvaderlijk kasteel Knole, een immens paleis met maar liefst 365 kamers, was Vita's grootste hartstocht. Ze vond het verschrikkelijk dat zij, als vrouw, Knole niet kon erven. Daarnaast ontwikkelde ze al heel jong een passie voor schrijven: historische romans, reisverhalen, poëzie... Ze schreef bijzonder snel en gemakkelijk, vaak tientallen bladzijden per dag.

Toen ze op haar achttiende trouwde met de jonge diplomaat Harold Nicolson, was ze al een gepubliceerd auteur. Vooral haar poëzie werd destijds gewaardeerd: in 1927 kreeg ze de Hawthornden Prize, een belangrijke literaire onderscheiding, voor *The Land*, een lang, episch gedicht. Ze ontving die prijs nogmaals in 1933 voor de bundel *Collected Poems*.

Begin jaren dertig schreef ze ook de romans waarmee ze haar grootste commerciële successen oogstte: *The Edwardians* en *All Passion Spent*. In *The Edwardians* geeft ze een levendig portret van de Engelse high society aan het begin van de 20ste eeuw. Het verhaal, qua stijl beïnvloed door Virginia Woolf, is duidelijk autobiografisch: het landgoed 'Chevron' dat centraal staat in het verhaal, is gemodelleerd naar Knole. Destijds was het Vita's best verkochte boek, het ontving positieve kritieken en werd geregeld herdrukt. Het werd uitgegeven door de Hogarth Press, de uitgeverij van Leonard en Virginia Woolf. De roman is nog steeds verkrijgbaar, maar afgaande op commentaren op sites als Goodreads waarden de lezers van vandaag hem vooral als tijdsbeeld.

Vita zelf beschouwde haar gedichten als het belangrijkste deel van haar werk, en het kwetste haar dan ook diep dat die in het veranderde literaire klimaat na de Tweede Wereldoorlog niet meer gewaardeerd werden. 'Mijn drie grootste liefdes in het leven zijn Knole, de poëzie, en jij', schreef ze ooit aan Harold.

“The most noteworthy thing about gardeners is that they are always optimistic, always enterprising, and never satisfied. They always look forward to doing something better than they have ever done before.”

Een familie van schrijvers

Als jonge vrouw was Vita bijzonder reislustig, maar na de Tweede Wereldoorlog trok ze zich steeds meer terug in Sissinghurst. Ze bracht veel tijd op haar eentje door: echtgenoot Harold werkte in Londen en kwam alleen tijdens de weekends naar huis.

Wie Sissinghurst Castle bezoekt, kan de romantische torenkamer bewonderen waar Vita tot haar dood heeft gewerkt. De kamer ziet er nog uit zoals in haar tijd, met haar boeken en reissouvenirs, en met een portret van Virginia Woolf op de schrijftafel. Daar pende ze niet alleen haar wekelijkse tuincolumn, maar ze werkte er tot vlak voor haar dood aan romans en ook aan biografieën. Ze schreef onder meer over Jeanne d'Arc en over haar eigen grootmoeder Pepita.

Ook Harold Nicolson maakte naam als biograaf: hij onderzocht leven en werk van literaire figuren als Byron, Tennyson en Verlaine. Daarnaast publiceerde hij vooral over politiek en geschiedenis. Hij was immers

jarenlang werkzaam als diplomaat en politicus, en na het verlies van zijn zetel in het parlement bleef hij achter de schermen actief.

Hun zonen Benedict en Nigel, respectievelijk kunsthistoricus en politicus, hadden eveneens een vlotte pen. Jongste zoon Nigel, die in 2004 overleed, was de meest productieve: hij richtte een uitgeverij op en schreef ruim dertig boeken, voornamelijk non-fictie. Het meeste succes kende hij met het eerder genoemde *Portrait of a Marriage*, over het huwelijk van zijn ouders. Hij trad in de voetsporen van zijn ouders als biograaf – onder meer van Virginia Woolf – en verzorgde de uitgave van de brieven van Woolf en van zijn ouders.

Nigels zoon Adam en diens vrouw Sarah Raven zijn ook gepubliceerde auteurs. Raven legt zich toe op kook- en tuinboeken en verschijnt geregeld op tv. Onlangs verscheen een boek van haar hand over Sissinghurst: *Vita Sackville-West's Sissinghurst: The creation of a garden*. (4) Het is een compilatie van de artikels die Vita schreef voor de Observer, met commentaar van Raven. Opvallend detail: zij stelt dat de tuin momenteel totaal anders is dan vroeger. Slechts ongeveer een derde van de planten uit Vita's tijd is overgebleven, veel is vervangen door nieuwe soorten.

Onder meer dankzij de inzet van Adam Nicolson en Sarah Raven groeien de bezoekersaantallen van Sissinghurst jaar na jaar. Daarbij kent de aandacht voor Vita Sackville-West in Engeland een bescheiden revival.

Haar romantische, geëxalteerde stijl spreekt de modale lezer van tegenwoordig niet meer aan, maar toch blijft haar werk verkrijgbaar en verschijnen er geregeld nieuwe uitgaven van en over Vita. Dat is te danken aan haar fascinerende leven maar vooral aan de pracht van Sissinghurst. ■

Voetnoten

1. Carson, Gillian. *Ten Garden Ideas to Steal from Vita Sackville-West at Sissinghurst Castle*. www.gardenista.com, 11 nov.2016
2. Dennison, Matthew. *Behind the Mask. The Life of Vita Sackville-West*. Londen, HarperCollins, 2014
3. Nicolson, Nigel: *Portrait of a Marriage*. Londen, Weidenfeld and Nicolson, 1973. Vertaald als *Portret van een huwelijk*, Amsterdam, de Bezige Bij, 1975
4. Sackville-West, Vita & Raven, Sarah. *Vita Sackville-West's Sissinghurst: The creation of a garden*. Londen, Virago Press, 2014